

PARLAMENTNÍ SHROMÁŽDĚNÍ NATO

Propojení Severoatlantické aliance a jejích obyvatel

Parlamentní shromáždění NATO (NATO Parliamentary Assembly, PS NATO) je nezávislý poradní orgán, který sdružuje zákonodávce členských i partnerských zemí Severoatlantické aliance. Bylo založeno v roce 1955 jako platforma pro dialog mezi členy parlamentů, reprezentujícími občany členských států, a vojensko-politickými strukturami NATO. Ačkoli shromáždění není součástí oficiálních struktur Aliance, hraje klíčovou roli v její politické dimenzi. Prostřednictvím doporučení a rezolucí pomáhá formovat politiku NATO, zajišťuje demokratickou legitimitu jeho rozhodování a podporuje spolupráci s partnery.

Historie Parlamentního shromáždění NATO

První myšlenka na založení PS se objevila v roce 1949, krátce po založení samotného NATO, a to zejména kvůli podpoře parlamentní diplomacie a demokratických hodnot v rámci Aliance. První oficiální konference se konala až v roce 1955 za účasti zástupců z 15 členských států.

V roce 1967 započala užší spolupráce mezi NATO a PS. Od té doby generální tajemník NATO pravidelně vystupuje na zasedáních PS a písemně reaguje na doporučení a rezoluce, které shromáždění přijme. V roce 1968 se shromáždění přestěhovalo do Bruselu, kde sídlí dodnes.

Orgány Parlamentního shromáždění NATO

Nejvyšším orgánem Parlamentního shromáždění NATO je **Stálý výbor** složený z vedoucích delegací členských

Složení Parlamentního shromáždění

V současnosti PS tvoří 281 zákonodárců z 32 členských zemí a 88 z přidružených států či zemí s pozorovatelským statusem a dalších. Počet zákonodárců za každou zemi je určený počtem obyvatel a jejich složení závisí na procedurách jednotlivých národních parlamentů, zpravidla reflektuje jejich rozdělení.

států, předsedy, pěti místopředsedů, generálního tajemníka a pokladníka. Současným předsedou (2025) je Portugalec Marcos Perestrello. Stálý výbor rozhoduje o klíčových otázkách shromáždění, uděluje pozorovatelský status nečlenským zemím, schvaluje plánované schůze a koordinuje práci jednotlivých specializovaných výborů:

- » **Výbor pro obranu a bezpečnost** – analyzuje obranné strategie a vojenské schopnosti Aliance
- » **Politický výbor** – řeší geopolitické výzvy a formulaci alianční politiky
- » **Výbor pro demokracii a bezpečnost** – zabývá se podporou demokratických institucí, přípravou občanů k obraně státu a civilního dohledu nad ozbrojenými silami
- » **Výbor pro ekonomiku a bezpečnost** – hodnotí ekonomické faktory ovlivňující bezpečnost NATO
- » **Výbor pro vědu a technologie** – zkoumá technologický pokrok a jeho dopady na bezpečnost

Administrativní činnost zajišťuje Mezinárodní sekretariát, který podporuje jednotlivé výbory, podvýbory a pracovní skupiny vytvářením reportů a výzkumnou činností. Plenární zasedání PS se konají dvakrát ročně v různých členských zemích. Jsou na nich projednávána politická doporučení a strategické otázky bezpečnosti Aliance.

NATO PARLIAMENTARY ASSEMBLY
ASSEMBLEE PARLEMENTAIRE DE L'OTAN

Spolupráce s partnery

PS NATO spolupracuje nejen s členskými, ale i s partnerskými státy NATO. V parlamentním shromáždění tak mají své zástupce a pozorovatele nečlenské země a organizace, mezi které patří:

- » **Země s kandidátským statutem** do NATO (Ukrajina, Bosna a Hercegovina a Gruzie)
- » Celkem **osm přidružených zemí**, často evropské nebo kavkazské země, které nejsou členy NATO a nemají kandidátský status (např. Rakousko, Švýcarsko, Srbsko, Moldavsko nebo Arménie)
- » **Regionální partnerské země** (Jordánsko, Izrael, Maroko a Alžírsko)
- » **Evropský parlament**
- » **Země s pozorovatelským statutem** (např. Austrálie, Japonsko, Egypt nebo Kazachstán)
- » **Mezinárodní organizace** (Parlamentní shromáždění Rady Evropy a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě)

Tato pestrá síť partnerství umožňuje Parlamentnímu shromáždění NATO rozšiřovat jeho dosah a podporovat dialog, porozumění a stabilitu napříč různými regiony světa. Díky těmto kontaktům je shromáždění klíčovou platformou pro budování důvěry mezi NATO a jeho partnery.

Vztahy PS s Ruskem

Parlamentní shromáždění navázalo kontakty se sovětskými poslanci ještě před koncem studené války. První oficiální návštěva zástupců PS v Moskvě v roce 1989 signalizovala změny ve vztazích mezi NATO a východní Evropou, v roce 1990 získal SSSR status přidruženého člena. Ten později převzalo Federální shromáždění Ruské federace. Po roce 2008 došlo kvůli ruské agresi v Gruzii k omezení účasti Ruska na jednáních PS, po anexi Krymu v roce 2014 bylo Rusku přidružené členství zcela odebráno a institucionální vztahy přerušeny.

Reakce na ruskou invazi na Ukrajinu

Na svém zasedání 21. listopadu 2022 v Madridu vyzvalo PS NATO členské státy, aby uznalo Rusko nejprve za stát podporující a dopouštějící se terorismu a potom přímo za teroristický stát. O téměř měsíc později tuto výzvu vyslyšelo Polsko a uznalo Rusko za stát podporující terorismus.

Významné aktivity

Rose-Roth program je určen k poskytování podpory zemím, které procházejí obdobím transformace spojeným s obtížnými politickými a ekonomickými reformami. Původně byl zaměřen na státy střední a východní Evropy, později se soustředil na Balkán a jižní Kavkaz. V rámci programu se každoročně konají semináře v nečlenské zemi NATO ve spolupráci s parlamentem hostitelského státu.

Speciální skupina pro Středomoří a Blízký východ (GSM) vznikla v roce 1996 jako platforma pro členy všech pěti výborů Parlamentního shromáždění NATO se zájmem o region Blízkého východu a severní Afriky. Pořádá semináře a návštěvy v regionu, kde se projednává výroční zpráva, jež je následně předložena celému PS. Jedním z hlavních cílů Skupiny je navázání spojení mezi aliančními zákonodárci a jejich protějšky za účelem užšího porozumění.

Česká stopa

Česká republika je aktivním členem PS od svého vstupu do Aliance v roce 1999. ČR reprezentuje celkem sedm českých politiků (pět poslanců a dva senátoři), kteří jsou delegováni na počátku volebního období svých komor a kteří působí v jednotlivých výborech a podílejí se tak na formulaci doporučení pro NATO. V současné době je vedoucím české delegace poslanec Jiří Horák. Jeho zástupce, poslanec Robert Králíček, vykonává od roku 2023 funkci místopředsedy podvýboru pro bezpečnost a technologické trendy, díky čemuž se povedlo na jaře 2024 přivést alianční parlamentáře do ČR, kde jim byl představen český obranný průmysl, výzkumná zařízení a zástupci expertní komunity. Významným milníkem pro Česko se v roce 2012 stalo organizování výročního zasedání PS NATO v Praze, což byla teprve druhá významná alianční událost, která se konala v Praze (po pražském summitu NATO v roce 2002).

Bibliografie a zdroje k tématu:

- » NATO Parliamentary Assembly. Online: <https://www.nato-pa.int/>
- » NATO Parliamentary Assembly (2022). Resolution 476. On-line: <https://www.nato-pa.int/download-file?filename=/sites/default/files/2022-11/2022%20-%20NATO%20PA%20POLICY%20RECOMMENDATIONS.pdf>
- » NATO Parliamentary Assembly (2022). Resolution 479. On-line: <https://www.nato-pa.int/download-file?filename=/sites/default/files/2022-11/RESOLUTION%20479%20-%20%20NATO%20POST%20MADRID%20.pdf>
- » Sejm Rzeczypospolitej Polskiej (2022). RESOLUTION OF THE SEJM OF THE REPUBLIC OF POLAND of 14 December 2022 on the recognition of the Russian Federation as a state supporting terrorism. Online: <https://www.sejm.gov.pl/media9.nsf/files/ASEA-CM5N53/%24File/Resolution%20on%20the%20recognition%20of%20the%20Russian%20Federation%20as%20a%20state%20supporting%20terrorism.pdf>
- » Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Stálá delegace Parlamentu do Parlamentního shromáždění NATO. Online: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=6100>
- » NATO. NATO Parliamentary Assembly. Online: https://www.nato.int/cps/cn/natohq/topics_50080.htm